

17 לאוקטובר 2014

בפקס : 03-5258085

לכבוד
מר גדי אריאלי,
מנכ"ל מפלגת הליכוד,
מ"מצודת זאב" ברחוב קינג ג'ורג' 38,
תל אביב

א. נ.,

הנדון: דו"ח ביקורת בעניין אי גביית דמי השתתפות מ"חברים מכוח כהונה" במזכירות המפלגה

מכוח סמכותי שבסעיף 131 לחוקת הליכוד, הנני לפנות כלפיך כדלקמן:

1. כידוע לך, ביום 12.5.14 נערכו הבחירות הפנימיות לקביעת חברי מזכירות המפלגה. ובמסגרת זו, קבעה ועדת הבחירות המרכזית בתקנון הבחירות כי על כל מועמד בבחירות אלה לשאת בתשלום דמי השתתפות (אגרה) בסך של 2,500 ש"ח. תשלום דמי ההשתתפות כאמור הוצב כתנאי סף לכל מועמד החפץ להגיש מועמדותו, שכן בלית ביצוע התשלום, מועמדות זו לא הייתה מתקבלת על ידי מנגנון המפלגה. הלכה למעשה, כלל המועמדים שהגישו את מועמדותם בבחירות האמורות אכן שילמו את דמי ההשתתפות.
2. ואולם, התברר כי חברי מפלגה שנמנים כחברי מזכירות "מכוח כהונתם" (לפי סעיף 115ג'לחוקת הליכוד), לא נדרשו לשלם דמי השתתפות ולא נדרשו ולהשתתף במימון הוצאות הבחירות הפנימיות, וביניהם גם חברי המפלגה המכהנים כחברי כנסת ושרים מטעם המפלגה ואף ראש הממשלה (יו"ר המפלגה).
3. לפיכך, ביום 3.6.14 פניתי כלפיך בבקשה לקבלת תגובתך לעצם הטענה כי חברי המזכירות שמונו לכאלו "מכוח כהונתם" (וביניהם – יושב ראש המפלגה וחברי הכנסת מטעם המפלגה), לא נדרשו להשתתף במימון הוצאות הבחירות הפנימיות. אולם נמנעת דאז מלהגיב לפנייתך זו.
4. לפיכך, אאלץ לקבוע את מסקנותיי על בסיס המידע שהמצוי בפניי, ותוך כך אזכר כי בשנת 2012, עת שהתקיימו בחירות לקביעת צירי ועידת הליכוד, ניתנה חוות דעת מפורשת של היועץ המשפטי של המפלגה, וכן החלטה מצד ועדת הבחירות המרכזית, הקובעת כי מקום שמתקיימות בחירות לגוף המונה גם צירים או חברים "מכוח כהונה", או אז אותם חברים מחויבים להשתתף בדמי ההשתתפות למימון עריכת הבחירות, אפילו הם עצמם לא עומדים לבחירה (אלא מתמנים מכוח כהונתם בלבד), וזאת גם מטעם של שמירה על עקרון השוויון ומניעת הפלייה בין חברים של אותו מוסד פנימי.

היועץ המשפטי של המפלגה נתן את חוות דעתו דאז, ובה קבע בהאי לישנא:

"..הפרשנות של הביטוי "דמי השתתפות בבחירות" היא אפוא, פרשנות מהותית. דמי ההשתתפות נועדו לממן את הוצאות התנועה, שהיו כרוכות בכינונה של הוועידה החדשה, שגם הצירים מכוח כהונה אמורים להיות חברים בה. אילו לא היו אלפי חברי תנועה, שאינם זכאים להיות צירים בוועידה מכוח כהונה, מגישים את מועמדותם בבחירות לוועידה

ומשלמים דמי השתתפות בבחירות, ועידת הליכוד לא הייתה קמה כלל והצירים מכוח כהונה לא היו זוכים לממש את הפריבילגיה שהוענקה להם, להיות צירים בוועידה מבלי לעמוד לבחירה. אכן, פטור מתשלום דמי השתתפות בנסיבות אלה, מהווה הפליה לרעה של אלפי חברי תנועה, שאינם זכאים להיות צירים מכוח כהונה בוועידה, אלא צריכים להיבחר.

ויור'ר ועדת הבחירות המרכזית של המפלגה, כבוד השופט (בדימוס) יהושע גרוס, אף הטעים באותו עניין – בגדרי החלטתו, כי:

"אין כל הצדקה לפטור מתשלום דמי השתתפות את הצירים מכוח כהונה, שכן הם מהווים חלק מועידת הליכוד הנבחרת, ודין אחד לכל חברי הוועידה ואין להפלות את החברים שנבחרו לוועידה לרעה ביחס לחברים הוועידה שאינם צריכים להיבחר."

5. מכאן, נשגב מבינתי, הכיצד נמנעת עד כה מלהורות על חיוב בדמי השתתפות את כל החברים במזכירות המפלגה המתמנים מכוח כהונתם, עת שקיימת חוות דעת מפורשת של היועץ המשפטי (משנת 2012) וקיימת החלטה שיפוטית של ועדת הבחירות (משנת 2012) – הקובעות שתיהן: כי גם "חברים מכוח כהונה" חייבים לשלם את דמי ההשתתפות האמורים.

וזאת גם בשים לב, כי לעצם חיובם של ה"חברים מכוח כהונה" בתשלום דמי השתתפות, יש משמעות פוטנציאלית והשפעה רבה על גובה הסכום שיתר המועמדים נזקקו לשלם, שהרי מימון הוצאות הבחירות מתבצע לכשעצמו בדרך של "משק סגור" שבו הנחה או פטור מדמי השתתפות למועמד אחד, מביאה בהכרח להגדלת גובה התשלום של דמי ההשתתפות על המועמד האחר.

6. יש עוד לציין למען הסר ספק - כי אין זה בסמכותך ליתן פטור או הנחה בדמי ההשתתפות למי מחברי המזכירות (בין אלו שנבחרו ובין אלו שמונו "מכוח כהונה"), באשר לא חוקת הליכוד ולא תקנון הבחירות העניקו לרשותך כל סמכות כזו, והדין הנורמטיבי מורה כי באין כל עיגון סטאטוטורי למתן פטור או הנחה מ"תשלום חובה" כל שהוא – הרי שאין זה בסמכות כל גורם אקזוטיבי לעשות כן.

ראה בהיקש מן הדין הנורמטיבי – האמור על ידי בית המשפט העליון בע"א 7368/06 - דירות יוקרה בעמ ואח' נ' ראש עיריית יבנה, מר צבי גוב-ארי ואח', תק-על 2011(2), 3716:

"..לא ניתן לתת הנחות, פטורים, והקלות למיניהם בתשלומי החובה אלא אם יש יסוד לכך בחוק או בחיקוק מכוחו...הסמכה לפטור מתשלום חובה או להקל בו – כמו הסמכות לחייב בתשלום – חייבת להיות ברורה ומפורשת: "כשם שלהטלת מס נתבע מן החוק כי ידבר אלינו בלשון צחה וברורה, כן יהא בפטור או בהקלה ממס" (בג"ץ 4140/95 סופרפארם (ישראל) בע"מ נ' מנהל המכס ומע"מ, פ"ד נד(1) 49, 82 (1999); ע"א 375/74 אליה נ' פקיד שומה תל-אביב 2, פ"ד כט(1) 757, 759 (1975); בג"ץ 8791/96 מאור נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 9.12.1997); רע"א 9813/03 מדינת ישראל – משרד הבריאות נ' עיריית ראשון לציון, פסקה 10 (לא פורסם, 4.2.2007); ענין ישפרי, פסקאות 31,32; ענין עיריית פתח תקוה, פסקה 10 לפסק דינו של המשנה לנשיאה ריבלין, ופסק דיני באותו ענין; והשוו סעיף 245 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש]). הטעם לכלל זה נעוץ בעקרון השוויון, ובחשש כי הקלה עם האחד תביא עימה הכבדה על האחר, ואף פגיעה בקניינו. "היחס בין הנהנים לבין מי שאינם נהנים מהקלה הוא, על דרך העיקרון, היחס שבין הדללים שעל הבאר, שהעולה

מוריד את חברו והיורד מעלה את חברו: נהנה את ראובן מהנחה..ויהיה על שמעון לשלם יותר... (בג"ץ 6741/99 יקותיאלי נ' שר הפנים, פ"ד נה(3) 673, 706 (2001)). הפגיעה בשוויון – שכמוה כהפלייה – פוגעת באמון הציבור במערכת השלטונית ומגבירה את התחושה שהשלטון מתנהל באופן שרירותי" (בג"ץ 4124/00 יקותיאלי נ' השר לענייני דתות, פסקה 35 (לא פורסם, 14.6.2010)). "אכן, הפליה היא רעה-חולה. מעט מן הרעות תדמינה לה..." (בג"ץ 1703/92 ק.א.ל קוי אויר למטען בע"מ נ' ראש-הממשלה, פ"ד נב(4) 193, 203, 205 (1998); בג"ץ 2618/00 חברת פארות בע"מ נ' שר הבריאות, פ"ד נה(5) 49, 57, 58 (2001)).

7. אבאר עוד, כי למתן הפטור מתשלום דמי השתתפות כאמור לעיל (בדרך של העלמת עין) חומרה רבה, עת שמדובר במתן פטור מתשלום כספי דווקא ליושב ראש המפלגה (ראש הממשלה) ולחברי סיעת הליכוד הכנסת (חברי הכנסת מטעם המפלגה) המהווים קבוצה מנהיגותית הצריכה לשמש "דוגמא אישית" ליתר חברי המפלגה. וכל זאת, אף ללא הדגשת תחושת הקיפוח והפלייה המלווה את חברי המזכירות שנבחרו כפי שתואר לעיל.

ואגב אורחא, עוד אאזכר כי מתן פטור לחברי כנסת מתשלום חובה (תשלום דמי ההשתתפות האישיים) עלול אף להיחשב כמתן "מתנה או תרומה רעיונית" לאותם חברי כנסת, באופן העומד בסתירה ישירה לחוק שירות הציבור (מתנות), תש"ס-1979. שכן, עצם מתן הפטור האמור – כמוהו - כתשלום מקופת המפלגה את דמי ההשתתפות במקומו של אותו חבר כנסת. וראה בהקשר זה, את שנקבע בהחלטת ועדת האתיקה של הכנסת מיום 28.10.08:

"..חוק שירות הציבור (מתנות), התש"מ-1979, החל גם על חברי הכנסת, אוסר על עובד הציבור קבלת מתנה, דהיינו קבלת "נכס שלא בתמורה או שירות או טובת הנאה אחרת שלא בתמורה". הפרת הוראות החוק האמור מהווה עבירה פלילית..."

8. אשר על כן, ונוכח המוטעם לעיל, הנני לקבוע את מסקנותיי בזאת ולציין בפנייך, כי לאור חוות הדעת של היועץ המשפטי והחלטת יו"ר ועדת הבחירות שצוטטו לעיל (שמהן עולה בבירור העיקרון שעל פיו דינם של חברי המזכירות שמונו "מכוח כהונה" לצורך תשלום דמי ההשתתפות, זהה לדינם של חברי המזכירות שנבחרו), והיות ואין זה בסמכותך להעניק לחברי המזכירות שמונו כאמור מכוח כהונתם – כל פטור או הנחה מתשלום דמי ההשתתפות, הרי ששומה עלייך כבעל תפקיד במפלגה לפעול ללא דיחוי ולגבות מאותם חברי מזכירות (שמונו מכוח כהונתם) כאמור, את דמי ההשתתפות בסך של 2,500 ש"ח מכל חבר.

9. אבקשך להודיעני האם בכוונתך לאמץ את מסקנותיי לעיל, ומהו לוח הזמנים לביצוע פעולות הגבייה (שתכלולנה הוצאת דרישת תשלום וכן תכלולנה מטבען גם נקיטת הליכי משפטיים כנגד אלו שיסרבו להיענות לה).

בברכה,

גילי שיי, עורך דין
מבקר מפלגת הליכוד